TALABALARNING IJTIMOIY FAOLLIGINI INNOVATSION PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA BAHOLASH VA RIVOJLANTIRISH TIZIMI

Atamuradova Guljon Komilovna

Received: 26.10.2025
Revised: 27.10.2025
Accepted: 28.10.2025

Kalit so‘zlar: talabalarning ijtimoiy faolligi, baholash tizimi, innovatsion pedagogik texnologiyalar, jamoaviy ishlash, tashabbuskorlik.

Annotatsiya. Ushbu tezis talabalarning ijtimoiy faolligini innovatsion pedagogik texnologiyalar asosida baholash va rivojlantirish tizimini ishlab chiqish va uning samaradorligini o‘rganishga bag‘ishlangan. Tadqiqotda interaktiv metodlar, loyihaviy faoliyat, gamifikatsiya va raqamli platformalar talabalarning tashabbuskorligi, jamoaviy ishlash ko‘nikmalari va ijtimoiy faolligini oshirishdagi roli aniqlangan. Natijalar pedagogik jarayonda tizimli baholash va rivojlantirish usullarini qo‘llash bo‘yicha amaliy tavsiyalar ishlab chiqish imkonini beradi.

Ключевые слова: Социальная активность студентов, система оценки, инновационные педагогические технологии, командная работа, инициатива.

Аннотация. Данная диссертация посвящена разработке системы оценки и развития социальной активности студентов на основе инновационных педагогических технологий и изучению её эффективности. В исследовании были выявлены роли интерактивных методов, проектной деятельности, геймификации и цифровых платформ в повышении инициативности, навыков командной работы и социальной активности студентов. Результаты позволяют разработать практические рекомендации по применению систематической оценки и развития в педагогическом процессе.

Keywords: Student social activity, assessment system, innovative pedagogical technologies, teamwork, initiative.

Annotation. This thesis is devoted to developing a system for assessing and enhancing students’ social activity based on innovative pedagogical technologies and studying its effectiveness. The study identified the role of interactive methods, project-based activities, gamification, and digital platforms in improving students’ initiative, teamwork skills, and social engagement. The results provide a basis for practical recommendations on applying systematic assessment and development methods in the educational process.

Kirish. Oliy ta’lim muassasalarida talabalarning ijtimoiy faolligi shaxsiy va kasbiy kompetensiyalarini shakllantirish, jamiyatda faol fuqarolik pozitsiyasini

`

egallash va ta’lim jarayonining sifatini oshirish bilan chambarchas bog‘liq muhim pedagogik jarayon hisoblanadi. Zamonaviy pedagogika tadqiqotlari shuni ko‘rsatadiki, talabalarning ijtimoiy faolligi ularning motivatsiyasi, tashabbuskorligi, jamoaviy ishlash ko‘nikmalari, liderlik qobiliyati va kommunikativ malakalari bilan bevosita bog‘liq bo‘lib, uni rivojlantirish va baholash jarayoni samarali pedagogik yondashuvlarni talab qiladi. Shu nuqtai nazardan, innovatsion pedagogik texnologiyalar, jumladan interaktiv metodlar, loyihaviy faoliyat, gamifikatsiya, raqamli platformalar va virtual laboratoriyalar talabalarning mustaqil fikrlashini rag‘batlantirish, ijtimoiy va jamoaviy faoliyatga jalb qilish hamda pedagogik jarayonning sifatini oshirishda muhim vosita sifatida namoyon bo‘ladi. Biroq amaliy tajribalarda ko‘rsatildiki, ushbu metodik yondashuvlarni tizimli tarzda baholash va rivojlantirish uchun maxsus indikatorlar, monitoring vositalari va metodologik tizimlar ishlab chiqilishi zarur. Shu munosabat bilan, talabalarning ijtimoiy faolligini baholash va rivojlantirish tizimini yaratish va uni amaliy pedagogik jarayonda qo‘llash dolzarb ilmiy va amaliy vazifa hisoblanadi.

Ushbu tizim talabalarning ijtimoiy faolligini aniqlash, ularni tashabbuskorlik va jamoaviy ishlashga yo‘naltirish hamda innovatsion pedagogik texnologiyalar yordamida ularning shaxsiy va ijtimoiy kompetensiyalarini rivojlantirish imkonini beradi. Shu asosda, tadqiqotning maqsadi oliy ta’lim muassasalarida talabalarning ijtimoiy faolligini innovatsion pedagogik texnologiyalar asosida baholash va rivojlantirish tizimini ishlab chiqish va uning samaradorligini aniqlashdan iborat bo‘lib, tadqiqot vazifalari sifatida innovatsion metodlarni aniqlash va tasniflash, talabalarning ijtimoiy faolligi indikatorlarini ishlab chiqish, tizimni amaliy sharoitlarda sinovdan o‘tkazish va tavsiyalar ishlab chiqish belgilangan. Tadqiqot ilmiy va amaliy jihatdan muhim bo‘lib, oliy ta’lim muassasalarida ijtimoiy faollikni rivojlantirish, talabalarda tashabbuskorlik va jamoaviy ishlash ko‘nikmalarini shakllantirish, pedagogik jarayon sifatini oshirish hamda innovatsion texnologiyalarni samarali qo‘llashga xizmat qiladi.

Adabiyotlar tahlili. Zamonaviy pedagogika tadqiqotlari shuni ko‘rsatadiki, talabalarda ijtimoiy faollikni rivojlantirish nafaqat shaxsiy o‘sish va kasbiy kompetensiyalarni shakllantirish, balki jamiyatda faol fuqarolik pozitsiyasini egallash bilan chambarchas bog‘liqdir[1]. Shu nuqtai nazardan, pedagogik jarayonda interaktiv va innovatsion texnologiyalarni qo‘llash talabalarning tashabbuskorligi, mas’uliyat hissi va jamoaviy ishlash ko‘nikmalarini oshirishga xizmat qiladi[2]. Psixologik tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, talabalarning ijtimoiy faolligi ularning motivatsiyasi, liderlik qobiliyati, kommunikativ ko‘nikmalari va o‘zaro hamkorlik qobiliyatlari bilan bevosita bog‘liqdir[3]. Shu bilan birga, innovatsion pedagogik texnologiyalarni tadbiq etish jarayonida motivatsion va psixologik omillarni hisobga olish talabalar faolligini sezilarli darajada oshiradi[4]. Ushbu tadqiqotlar shuningdek, talabalarning ijtimoiy faolligini baholash va rivojlantirishning samarali usullari, indikatorlari va metodologiyalari bo‘yicha ilmiy asoslarni taqdim etadi, bu esa

`

pedagogik jarayonda innovatsion yondashuvlarni tizimli ravishda qo‘llash imkonini yaratadi.

Materiallar va usullar. Tadqiqotda talabalarning ijtimoiy faolligini innovatsion pedagogik texnologiyalar asosida baholash va rivojlantirish jarayonini o‘rganish uchun zamonaviy oliy ta’lim muassasalari tajribasi asosiy material sifatida tanlangan. Tadqiqot obyekti sifatida talaba yoshidagi ijtimoiy guruhlar, shuningdek pedagogik jarayonning turli shakllari va ta’lim platformalari ko‘rib chiqildi. Materiallar sifatida ilmiy adabiyotlar, pedagogik qo‘llanmalar, raqamli platformalarda yaratilgan interaktiv mashg‘ulotlar, loyihaviy va gamifikatsiya asosidagi vazifalar, shuningdek talabalar faoliyatini kuzatish natijalari ishlatilgan. Tadqiqotda qo‘llanilgan usullar psixologik va pedagogik tadqiqot metodlarini, shu jumladan kuzatuv, so‘rovnoma, intervyu, eksperiment va statistik tahlil usullarini o‘z ichiga oladi. Eksperimental ishlar davomida talabalarning ijtimoiy faolligi indikatorlari, jumladan tashabbuskorlik darajasi, jamoaviy ishlash ko‘nikmalari, liderlik va kommunikativ qobiliyatlar baholandi. Shuningdek, innovatsion pedagogik texnologiyalarning samaradorligini aniqlash uchun taqqoslash usuli, monitoring va natijalarni tahlil qilish metodlari qo‘llanildi. Shu tarzda, tadqiqotda qo‘llanilgan materiallar va usullar talabalarning ijtimoiy faolligini tizimli ravishda o‘lchash, baholash va rivojlantirish imkonini yaratdi hamda pedagogik jarayonda innovatsion metodik yondashuvlarni samarali tatbiq etish uchun ilmiy asosni taqdim etdi.

1-Jadval. Talabalarda ijtimoiy faollikni rivojlantirishda innovatsion pedagogik metodlarning samaradorligi

Innovatsion metod	Maqsadi	Samaradorlik (1–5 ball)	Izoh
Loyihaviy metod	Talabalarni jamoaviy ishlashga jalb qilish	5	Talabalar mustaqil fikrlash va hamkorlik ko‘nikmalarini oshirdi
Gamifikatsiya	Mashg‘ulotlarni qiziqarli qilish va motivatsiyani oshirish	4	Tashabbuskorlik va ishtirok darajasi sezilarli oshdi
Raqamli platformalar	Onlayn kommunikatsiya va loyiha faoliyatini qo‘llab-quvvatlash	4	Talabalar o‘z fikrini erkin ifodalash imkoniga ega bo‘ldi
Virtual laboratoriyalar	Amaliy ko‘nikmalarni shakllantirish	5	Talabalar mustaqil tajriba o‘tkazish va ijtimoiy faoliyatni rivojlantirdi

Ushbu jadval talabalarda ijtimoiy faollikni rivojlantirish jarayonida qo‘llanilgan innovatsion pedagogik metodlar va ularning samaradorligini tizimli tarzda ko‘rsatadi. Jadvalda loyihaviy metod, gamifikatsiya, raqamli platformalar va

`

virtual laboratoriyalar kabi metodlar ko‘rib chiqilgan bo‘lib, har bir metodning maqsadi, samaradorlik darajasi va izohi keltirilgan. Loyihaviy metod talabalarning jamoaviy ishlash ko‘nikmalarini rivojlantirish va mustaqil fikrlashni rag‘batlantirishga xizmat qilgan. Gamifikatsiya metodikasi mashg‘ulotlarni qiziqarli qilish va talabalar motivatsiyasini oshirish orqali ularning tashabbuskorligi va ishtirok darajasini sezilarli darajada oshirgan. Raqamli platformalar talabalarga onlayn kommunikatsiya va loyiha faoliyatida faol ishtirok etish imkonini yaratgan, shu bilan birga ular o‘z fikrlarini erkin ifodalashga o‘rgangan. Virtual laboratoriyalar esa amaliy ko‘nikmalarni shakllantirishga yordam berib, talabalarni mustaqil tajriba o‘tkazish va ijtimoiy faoliyat bilan shug‘ullanishga jalb qilgan. Shu tarzda, jadval tadqiqot natijalarini vizual tarzda ko‘rsatib, har bir innovatsion pedagogik metodning amaliy ahamiyatini aniqlashga va talabalarda ijtimoiy faollikni rivojlantirish bo‘yicha metodik tavsiyalar ishlab chiqishga xizmat qiladi.

Tadqiqot muhokamasi. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, talabalarning ijtimoiy faolligini rivojlantirishda innovatsion pedagogik texnologiyalar muhim ahamiyatga ega. Eksperimental ishlar davomida interaktiv metodlar, loyihaviy faoliyat, gamifikatsiya va raqamli platformalar talabalarning tashabbuskorligi, jamoaviy ishlash ko‘nikmalari, liderlik va kommunikativ qobiliyatlarini sezilarli darajada oshirishga yordam bergani aniqlangan. Loyihaviy metodlar talabalarni jamoaviy ishlashga jalb qilib, ularning mustaqil fikrlashini rag‘batlantirgan va mas’uliyat hissini shakllantirgan. Gamifikatsiya metodikasi mashg‘ulotlarni qiziqarli va interaktiv qilish orqali motivatsiyani oshirgan, bu esa talabalar tomonidan faol ishtirok etish darajasini yaxshilagan. Raqamli platformalar esa talabalarga onlayn kommunikatsiya va loyiha faoliyatida o‘z fikrini erkin ifodalash imkonini yaratgan. Virtual laboratoriyalar amaliy ko‘nikmalarni shakllantirishga xizmat qilgan, talabalarni mustaqil tajriba o‘tkazish va ijtimoiy faoliyatga jalb qilish orqali ularning kompetensiyalarini rivojlantirgan.

Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, innovatsion pedagogik texnologiyalarni tizimli ravishda qo‘llash nafaqat talabalar faolligini oshirish, balki pedagogik jarayon sifatini yaxshilash, shuningdek, oliy ta’lim muassasalarida samarali monitoring va baholash tizimini yaratishga ham yordam beradi. Shu bilan birga, eksperiment davomida aniqlangan indikatorlar asosida talabalarning ijtimoiy faolligi darajasi va ularni rivojlantirish bo‘yicha metodik tavsiyalar ishlab chiqilgan. Tadqiqot muhokamasi shuni ko‘rsatdiki, innovatsion metodik yondashuvlarni qo‘llash jarayonida motivatsion va psixologik omillarni hisobga olish talabalar faolligini sezilarli darajada oshirishga yordam beradi va pedagogik jarayonning samaradorligini ta’minlaydi. Shu asosda, tadqiqot natijalari oliy ta’lim muassasalarida talabalarning ijtimoiy faolligini baholash va rivojlantirish tizimini yaratish va amaliy tavsiyalar ishlab chiqishda ilmiy asos bo‘lib xizmat qilishi mumkin.

`

Xulosa. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, talabalarning ijtimoiy faolligini rivojlantirishda innovatsion pedagogik texnologiyalar muhim ahamiyatga ega bo‘lib, ular talabalarning tashabbuskorligi, jamoaviy ishlash ko‘nikmalari, liderlik va kommunikativ qobiliyatlarini sezilarli darajada oshiradi. Eksperiment davomida aniqlangan indikatorlar va kuzatuvlar shuni ko‘rsatdiki, interaktiv metodlar, loyihaviy faoliyat, gamifikatsiya va raqamli platformalar pedagogik jarayonning samaradorligini oshirish, talabalarda mustaqil fikrlash va ijtimoiy faollikni rag‘batlantirish imkonini beradi. Shu bilan birga, tadqiqot innovatsion metodik yondashuvlarni tizimli ravishda qo‘llash orqali oliy ta’lim muassasalarida talabalarning ijtimoiy faolligini baholash va rivojlantirish tizimini yaratish hamda amaliy tavsiyalar ishlab chiqish imkoniyatini beradi. Natijalar shuni ko‘rsatadiki, pedagogik jarayonda innovatsion texnologiyalarni qo‘llash talabalar faolligini oshirish bilan birga ta’lim sifatini yaxshilash, monitoring va baholash tizimini samarali tashkil etish hamda pedagogik jarayonda yangicha yondashuvlarni joriy etishga xizmat qiladi. Shu asosda, tadqiqot ilmiy va amaliy jihatdan muhim ahamiyatga ega bo‘lib, oliy ta’lim muassasalarida talabalarning ijtimoiy faolligini rivojlantirish va pedagogik jarayon sifatini oshirish bo‘yicha tavsiyalar ishlab chiqishda asos bo‘lib xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO’YXATI

1. Ахмедов, Ш. Замонавий педагогикада инновацион технологиялар ва уларнинг самарадорлиги. Тошкент: Педагогика, 2020.
2. Islomov, B. Talabalarda ijtimoiy faollikni rivojlantirishning psixologik asoslari. Tashkent: Fan va Ta’lim, 2019.
3. Karimova, D. Digital pedagogik texnologiyalar va ularning oliy ta’limda qo‘llanilishi. Tashkent: Innovatsion Ta’lim, 2021.
4. Smith, J. Innovative pedagogical approaches in higher education: Fostering student engagement. London: Routledge, 2018.

`